

Ο ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ ΠΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΣΕ

Με τον παραπάνω τίτλο το «Αθηναϊκό Βιβλιοπωλείο», συνεχίζοντας τις διαλεκτές του εκδοσες, κυκλοφόρησε τούτη τη βδομάδα ένα Νορβηγικό μυθιστόρημα του Γιόχαν Μπόγερ, μεταφρασμένο από τα Γερμανικά, από τον άρχισυντάκτη του «Εθνους» κ. Κ. Οικονομίδη. Πώς είναι ο Μπόγερ και τί είναι το μυθιστόρημά του, το βλέπουμε στον παρακάτω πρόλογο :

‘Ο Γιόχαν Μπόγερ είναι ένας από τους μεγαλύτερους μυθιστοριογράφους της σύγχρονης Νορβηγίας. Έρχεται άμεσα μετά τον Κνουτ Χάμσουν, με τον όποιον άλλως τε έχει κάποια καλλιτεχνική συγγένεια. ‘Η ζωή του, όπως και του συγγραφέα της «Πείνας», είναι άρκετά μυθιστορηματική. Γεννήθηκε χωριατόπουλο, κ’ έβγαζε στην αρχή το ψωμί του, δουλεύοντας σ’ ένα ύποστατικό. Κατόπι ταξίδεψε, μορφώθηκε, άρχισε να γράφει. Από τα πρώτα έργα του έδειχνε μιὰ ζωηρή πρωτοτυπία, που τράβηξε την προσοχή του Γεωργίου Μπράντες. ‘Ο κριτικός του ‘Ιψεν παρουσίασε τον άγνωστο Σκανδιναυό στο πολύ Εύρωπαϊκό κοινό με το μυθιστόρημά του «‘Η δύναμη της Ψευτιάς», ένα άριστουργηματάκι, όπως το χαρακτήρισεν ο γέρος αποκαλυπτής νέων ταλάντων. ‘Ο Μπόγερ έγινε γνωστός. Το όνομά του πέρασε τα στενά όρια της πατρίδας του, τα έργα του μεταφράζονται και διαβάζονται με ξεχωριστό ενδιαφέρον στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην ‘Αγγλία, στην ‘Αμερική, ακόμα και στην ‘Ισπανία.

Στην ‘Ελλάδα εξακολουθεί να μένει άγνωστος ο Μπόγερ, μολοντί ένα σωρό άσυγκρίτως κατώτεροί του έχουν μεταφραστεί. Για να τον γνωρίσουμε στο ‘Ελληνικό Κοινό, διαλέξαμε ένα από τα έργα του, που φέρνουν έναργέστατα την προσωπική σφραγίδα του πρωτότυπου συγγραφέα.

‘Ο ήρωάς του, ο ‘Αντρέας Μπέργκετ, δεν είναι ένα απλό πρόσωπο μυθιστορήματος. Υψώνεται σε αντιπροσωπευτικό τύπο της εποχής μας. ‘Ο πόθος προς το άγνωστο, προς το άπειρο, προς το άδριστο, ένας πόθος εξέγερσης κατά του περιβάλλοντος, πόθος που γέννησε το ρομαντισμό, τονε σπρώχνει να βγει μέσα από τον έαυτό του. Μά κι ο έαυτός του δεν είναι κατά βάθος παρά ένας ‘Αρλεκίνος, που αποτελείται από κομμάτια άλλων προσώπων, όπως άπάνου κίτου ο Ζάν, ο υπηρέτης της «Δεσποινίδας Τζούλιας». ‘Ολη ή άσυναρτησία της νεώτερης ζωής ενσαρκώνεται στον ‘Αντρέα Μπέργκετ. ‘Η ψυχή του μοιάζει με φωτογραφική πλάκα, πάρα πολύ «φλού». Φέρνει άπάνω της άπειρες άδριστες παραστάσεις, που δε μπορεί κανείς να ξεχωρίσει τί θέλουν να παραστήσουν, κι άπάνου στις παλιές όλοένα προσθέτουνται νέες. Τίποτα δεν έχει χαραγμένο μέσα του, για νάχει και χαρακτήρα. Στέκεται «πέραν του καλού και του κακού». Είναι περισσότερο φυσικό φαινόμενο, παρά άνθρωπος, που κινείται και ενεργεί ένσυνείδητα.

‘Ετσι ο ‘Αντρέας Μπέργκετ χάνει σιγά σιγά το έγώ του, όπως ο Πέτερ Σλέμλιτου Σαμισσό είχε χά-

σει τη σκιά του. Τί είναι ; Για τον πολύ κόσμο, που λιμνάζει, εύχαριστημένος, μέσα στον έαυτούλη του : ένας επιτήδειος άγύρτης. Για όσους τον καταλαβαίνουν, ένας καλλιτέχνης, που ύψώνεται άτάνου από τη Φύση και θέλει να ξεφύγει από τα δεσμά της και να διορθώσει τις ελλείψεις της, ένας ποιητής που επιδιώκει με τα έργα όσα οι άλλοι όνειροπολούν, ένας περιεργός ήδονιστής, που μεθάρ με το ψέμα και το ντύνει με τη μορφή της πραγματικότητας.

Και ο παράξενος αυτός τύπος περιφέρεται λείτερα μέσα στη ζωή και πειραματίζεται εις βάρος της Κοινωνίας, και μεταχειρίζεται τους όμοιους του ως είδος ‘Ινδικά χοιρίδια, ασύλληπτος σαν θρούλος, προς μεγάλο σκάνταλο και ζωηρή άγανάχτηση των νοικοκυραίων. ‘Η Φύση όμως δεν επιτρέπει τις τολμηρότητες αυτού του είδους. Δεν άνέχεται να παραβαίνονται οι νόμοι της. Έκδικείται με το δικό της τρόπο. Του στήνει παγίδα. ‘Ο ‘Αντρέας, ο τετραπερασμένος άγύρτης, που είναι κατά βάθος ένα μεγάλο παιδί, σαν άληθινός καλλιτέχνης, πέφτει μέσα άνύποπτος. Αυτός, που ξεφεύγει διαρκώς μέσα από τα νύχια της ‘Αστυνομίας, πιάνεται στα θρόγια του αίσθηματος : αγαπά ένα κορίτσι. Είναι τόσο μεγάλη εύτυχία νάγαπά κανείς, μεγαλύτερη από κάθε άλλη στον κόσμο, ακόμα κι από την ικανοποίηση να γελά τον έαυτό του και τους όμοιους του. ‘Η εύτυχία αυτή έγινε αίτια να χάσει ο Σαμμών τη δύναμή του. Κι ο ‘Αντρέας, μικρογραφία Ναπολέοντα στο είδος του, βρίσκει το Βατερλώ του. Δε θέλει, δε μπορεί πιά να έγκαταλείψει τη μάσκα, με την όποια αγαπήθηκε. Δεν κρατιέται πιά στο ύψος του ρόλου του. Συλλαμβάνεται. Μέσα στο κελλί της φυλάξης του, ή τρέλα άνοίγει άπέραντους κάμπους στη φαντασία του, που ξεπλύνεται σαν άκράτητο άτι. Και ο φυλακισμένος τραγουδά, τελωτικά εύτυχισμένος.

‘Ο τύπος του ‘Αντρέα Μπέργκετ αξίζει να περιληφτεί στην πινακοθήκη των μεγάλων, των βαθυστόχαστων τρελών, που θυθίζουνε σε σκέψες όσους γνωστικούς έχουν συναίσθηση της σχετικότητας της φρονιμάδας τους. Κατάγεται από τη γενιά του Δόν Κιχώτη. Προχώρησε κι αυτός με τα μάτια κερφομένα πάνω στο μυστικό άστρο κάποιου ιδανικού. ‘Αν στο τέλος γκρεμοτακίστηκε μέσα σ’ ένα από τα μοιραία χαντάκια, που προσπατεύουν όλουθε το κάστρο της Κοινωνίας, αυτό δε λιγοστεύει καθόλου τη σιμπιθεία προς έναν ειλικρινή καλλιτέχνη της ζωής.

ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΚΑΡΙΑΣ ΞΑΝΑΘΙΣΜΑ»

ΓΛΥΚΑ ΜΑΤΑΚΙΑ....

Γλυκά ματάκια, που να μ’ αγαπήσετε
Ποτέ δε θάρ τολμήσω νάχω έλπίδα,
Μά που το σκοτεινό μου να φωτίσετε
Μπορέσατε το δρόμο έμα είδα

Γλυκά ματάκια, στοργικά άν αφήνετε
Τη λάμψη σας να πέφτει στη ματιά μου,
Τί δύναμη, τί θάρρος θάρ μου δίνετε
Τόν άγριο νάνεβαίνω Γολγοθά μου !